

“TOPLUMUN YALNIZLIĞA ETKİSİ”

Araştırma Sorusu: Sait Faik Abasıyanık,”Alemdağ’da Var Bir Yılan” adlı yapıtında yer alan öykülerde yalnızlığın kişi üzerindeki yansımaları nasıl ele alınmıştır?

Ders: Türkçe A, Kategori 1

Sözcük Sayısı: 3872

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ	3
II. ÖYKÜ KİŞİLERİNE YANSIYAN YALNIZLIK HALLERİ	4
III. YALNIZLIĞIN ORTAYA ÇIKARDIĞI DUYGULAR	11
III. I. ARAYIŞ	11
III. II. ARKADAŞA BAĞLILIK	12
III. III. UMUT	14
IV. SONUÇ	15
V. KAYNAKÇA	17

I. GİRİŞ

Sait Faik Abasıyanık'ın yazdığı “Alemdağ'da Var Bir Yılan” adlı öykü yapıtında işlenen temel konu dış faktörlerin öykü ana karakterlerindeki yalnızlık duygusunu toplumsal nedenler bağlamında nasıl tetiklediğidir. Yazarın kendisinin de hissettiği yalnızlık duygusunu ilk defa yoğun olarak “Alemdağ'da Var Bir Yılan” adlı kitabında öyküler bağlamında işlediği görülmektedir. Bu öykü yapıtında yazar yalnızlığın yarattığı yaşam algılarını öykü ana karakterlerinin üzerinden okuyucuya aktarmaktadır. Karakterlerin yalnızlıktan dolayı hissettiği duyguları ise iç monolog kullanımı ve diyaloglar yardımı ile ele almıştır. Yazarın iç monologları kullanmasının sebebi yalnızlığın kendi içinde yaşanılan bir duygu olmasıdır ve bu duygu ancak kendi zihni içinden geçen fikirler ile okuyucuya aktarılmaktadır. Öykülerde geçen karşılıklı diyaloglar ise ana karakterin dış dünyaya olan tutumunun anlaşılması için önem arz etmektedir. Diyaloglar, iç monologlara göre az kullanılmaktadır çünkü öykü ana karakterleri yalnızlık duygusunu kendi içinde yaşamakta, diğer öykü karakterleriyle herhangi bir konuşmada bulunmamaktadır.

Kitapta işlenen bir diğer konu ise yalnızlığın tetiklediği duyguların öykü ana karakterleri üzerindeki etkisidir. Yazar bu duygu durumlarını öykülerde kullandığı uzam, iç monolog ve diyalog tekniği ile vermiştir. Yalnız bir insanın arkadaşına olan bağlılığını ise Sait Faik Abasıyanık “Panco” adlı karakter üzerinden hikayelerde işlemiştir. Yazar okuyuculara bu arkadaşlık ilişkisindeki duyguları, metafor, iç monolog ve betimleme kullanımı ile aktarmaktadır. Ayrıca eser, Panco adlı karakteri, belirli öykülerde öykü ana karakterinin her zaman yanında olmadığını ve Panco yanında olmayınca onun yok oluşunu ve bununla beraberinde gelen arayış duygusunu da işlemektedir. Yazarın ele aldığı bir diğer toplumsal sorun ise insanların sahte arkadaşlıklar ve sahte ilişkiler içinde devamlı bir sevgi ve mutluluk duygusu arayışında olmasıdır. Toplumun yok edici tarafını ve bireysel duygular içinde sahteliğin ön planda olmasını bireyde yalnızlığı yaratan faktör

olarak tanımlayan yazar bu sahte ilişkilerin yalnızlık olgusunu ortaya çıkarışını öykülerinde işlemiştir.

II. ÖYKÜ KİŞİLERİNE YANSIYAN YALNIZLIK HALLERİ

Yazar” Hişt,Hişt !..” adlı öyküde yolda yürürken bile duyulan sestten bir umut bulan öykü ana karakterinin yalnız olmadığını anlayınca yaşadığı mutluluk duygusunun içe vurumunu anlatmaktadır. Yalnızlığın yarattığı bir insan olan ana karakter daha önce birliktelik ve arkadaşlık duygusunu tatmamıştır. Yazar, öykü ana karakterin yalnızlığından dolayı içine düştüğü arayış duygusunu okuyucuya birincil kişi anlatım ve iç monolog kullanımı ile aktarmaktadır. Öykü kişisi, çevresinde insan bulunmamış ve duygularını yoğun olarak yaşayamamıştır. Gelen “hişt” sesinin onu mutlu etmesinin asıl sebebi çevresinde en azından bir insan olduğunu ve ona direkt olarak seslenildiğini bilmesidir. Öykü ana karakteri zihninin içinde ilk defa bu yalnızlık duygusundan kurtulmuş ve hayali bir kişilik yaratmıştır. Hayali kişiliğin ona sesleniyor olma ihtimali ise onu mutlu etmektedir ve bir içe vurum olarak öyküde geçmektedir. “Nereden *gelirse gelsin dağlardan, kuşlardan, denizden, insandan, hayvandan, ottan, böcekten, çiçekten. Gelsin de nerden gelirse gelsin !.. Bir hişt hişt sesi gelmedi mi fena. Geldikten sonra yaşasın çiçekler, böcekler, insanoğulları...*” (Abasıyanık, 82) İç monolog kullanımı, ana karakterin öyküde yaşadığı yalnızlıktan dolayı duyduğu bir “hişt “sesinden bile ona seslenen bir insan olma ihtimalinin varlığının verdiği güzel hissi okuyucuya aktarmaktadır. İç monolog kullanımının “Hişt, Hişt!..” öyküsünde yoğun kullanılmasının sebebi ise öykü ana karakterinin bir sorun olarak yaşadığı yalnızlık durumundan doğan hislerini okuyucuya aktarmaktır. Yazarın bu hisleri okuyucuya aktarmasındaki amaç, ana karakterin çektiği ıstırapı ve yalnızlığı belirtmektir. “Hani *bazı kulağınızın dibinde çok tanıdığınız bir ses isminizi çağırırverir. Olur değil mi? Pek enderdir. Belki de kendi kafanızın içinden sizin sevdiğiniz, hatırladığınız bir ses, ses olmadan sizi çağırmıştır. Olabilir*” (Abasıyanık, 80) Birincil kişi anlatımı ise okuyucuya ana karakterin yerine geçme şansını tanıyarak yalnızlığın nasıl bir his

olduğunu açıklamaktadır. Yazar yazım tekniklerini kullanarak ve betimlemeler yaparak bu hissi okuyucuya aktarmaktadır. Yapılan betimlemeler sayesinde yazar, okuyucuya yalnızlık hissini anlatarak onu yaşatmayı amaçlamıştır. *“Tekrar işine daldı. Hişt Hişt, dedim. Aldırmadı. Bir daha hişt, dedim. Yine aldırmadı. Hızlı hızlı hişt hişt hişt!”* (Abasıyanık, 81) Yazarın kullandığı iç monolog ve birinci kişili anlatım öyküye yansıyan yalnızlığı daha iyi anlatmak için kullanılmaktadır ve yazar betimlemeler yaparak öykü kişinin duygularını daha iyi yansıtmaktadır.. Betimlemeler ana karakterin durumunu gözümüzde daha somut bir şekilde canlandırmaya ve onun bir insan olarak dünyada yer aldığını okuyucuyu inandırmaya yönelik olarak kullanılmaktadır. Okuyucu aslında ironi olarak ana karakterin yarattığı hayali insanı kendi içinde yaratmaktadır. Bu var oluş düşüncesi ise ana karaktere nasıl bir his veriyorsa okuyucuya da aynı hissi vermektedir, bu nedenle yazar betimlemeleri okuyucuya yaptığı his aktarımının etkilerden biri olan yalnızlığın yarattığı etkiyi arttırmak için kullanmaktadır.

“Öyle Bir Hikâye” adlı öyküde Sait Faik Abasıyanık iç monolog, diyalog ve ikilemeler kullanarak yalnızlığın hikâye ana karakterine yansımaları, onda yarattığı yok oluşu ve bu yüzden ortaya çıkan hayal gücünün gelişmişliğini ele almıştır. Kullandığı diyalog ile öykü ana karakterinin yok oluşa sürüklenmiş bir tip olduğunu ve hayatında yapacağı daha iyi şeyler kalmayıp başına buyruk yaşadığını anlatmaktadır. Bu durumun nedenini ise toplumun onu soyutlaması olarak verilmiştir. *“Sinemadan çıktığım zaman yağmur yine başlamıştı. Ne yapacağım, Küfrettim. Ana Avrat küfrettim.”* (Abasıyanık, 1) Öykü ana karakterinin yok oluşunu küfür sözcüğü ile okuyucuya aktaran yazar, toplumdaki soyutlamanın onu istemediği bir duruma sürüklediğini aktarmıştır. Yaşadığı tekil hayattan dolayı ise arkadaşlarına olan bağlılık duygusu kaçınılmazdır. *“Younger ise yalnızlığı başkalarına duyulan özleme karşın tek başına olma hissi olarak ifade eder. O’nagöre yalnız, yalnızlık duygusunu amaçsızlık ve sıkıcı bir durum olarak deneyimler ve bu durum insana amaçsız ve faydasız olduğu hissini verir.”*

(*Younger, 1995: 59*). *Weiss (1973¹)* Hikâye ana karakteri ise ölen köpeğine karşı özlem duymaktadır. Yalnız bir insanın yanında koşulsuz şartsız duran bir hayvan, o insan için paha biçilmez bir değer oluşturmaktadır. Çünkü arkadaşların azlığı ve bu yüzden olan ilgi eksikliğini köpeğin sadakati ile üstünü örter. Köpek ölünce ise hikâye ana karakteri özlem duygusu yaşar çünkü ona gösterilen sadakat duygusunu bir daha bulamayacağını düşünür. “*Köpeğim Arap’ı çok özliyorum* “ (**Abasıyanık, 1**) Köpeğin öykü kişinin özlediği üç karakterden biri olmasının sebebi gösterilen karşılıksız sevginin ona yalnızlık duygusunu kaybettirmesidir. Hayali arkadaş, her zaman yanınızda olabilecek ve sizinle aynı kafadan bir insan ile kurulan dostluktur. Yazar, öykü ana karakterinin cebinde taşıyabildiği Hidayet’in ona hikâyede eşlik etmesini diyaloglar ile okuyucuya aktarılmıştır. Hidayet’in eşlik ettiği zamanlarda yazar ile tanışmadan onun hakkında sahip olduğu bilgiler ise Hidayet’in hayali bir karakter olduğunu düşündürmektedir. Hidayet, cebe sığabilen ve taşınabilir bir dost olup ana karakterin yalnız kaldığı zamanda yol arkadaşı olarak göze çarpmaktadır. “*Dostumu öldürdüm abi, diyor, sakla beni. Paltomun cebini gösteriyorum. Dikişlerinden yağmur girmiş, sabahki yediğim simidin susamları kokan cebimi. Girip kayboluyor.*” (**Abasıyanık, 2**) Kurgunun devamında ise üstü aranan ana karakterin cebinden Hidayet’in çıkmamasını, onun hayali bir kişilik olduğunu okuyuculara göstermektedir. “*Üstümü aradılar. Kalemde başka 67 lira 30 kuruş param var. Bir hikâye müsveddesi. Panco’nun bir resmi, bir kalem daha.*” (**Abasıyanık, 5**) Yazar, Hidayet karakterini diyaloglar ile gerçeğe dökmektedir ve bu gerçeklik yalnız bir insanın hayali dostlarına verdiği değeri okuyucuya aktarmaktadır. Hidayet’in cinayeti çivi ile işlemesinden sonra hikâye ana karakterinin cebinden çıkan çividen dolayı Abdullah’a sövmesi, okuyuculara hikâye ana karakterinin hayali bir arkadaşla gerçek insanlardan daha çok değer verdiğini ve hikâye ana karakterinin kendi yarattığı insana olan bağlılığını göstermektedir. Bu durum ise yalnızlığı tetikleyen insan uyumsuzluğu sorunu olarak göze çarpmaktadır çünkü insanların kalitesini

¹ “Yalnızlık Ve Yaşam.” | “Aradığımız Gerçek, Yüzlerimizde Saklıdır...”, 11 Feb. 2016, www.halimaltinisik.com/yalnizlik-ve-yasam/

gözünde düşürerek yine kendi yarattığı bir karakter ile iletişim kurmaktadır. “*Ulan bu çiviye de kim koymuştu cebine. O ... Abdullah yok mu?*” (Abasıyanık, 4)

Yalnızlık insanın hayali bir arkadaşına olan ihtiyacını artırmaktadır ve Sait Faik Abasıyanık “Öyle Bir Hikâye” adlı hikayesinde bu durumu diyalog kullanımı ile okuyuculara aktarmaktadır. Yalnızlığın içinde kaybolmuş hikâye ana karakterinin gerçek bir insanın sevgisine, dostluğuna ve sempatisine olan ihtiyacını tek yaşayan dostu olan Panco gidermektedir. Panco’nun hikâye ana karakteri için olan önemini yazar iç monolog kullanımı ile aktarmaktadır. Yalnız bir insana gösterilen sevgi, o insanı kendinize bağlamaya yetmektedir, sevgi gösterisinden sonra o insanın çektiği sevgisiz hayatın içine artık girmiş olursunuz. Panco’nun hikâye ana karakterini kendisine bağlamasının sebebi budur.” *Hey Panco, Panco, seslendim.*” (Abasıyanık, 11) Hikâye ana karakteri her olayda Panco ile beraber olmayı, ona hikayeler anlatmayı düşünmektedir ve bu düşünceyi yazar iç monologlar ile okuyuculara aktarmaktadır. “*Bir oh çektim. Rahatlamıştım. Keyiflenmişim. Panco’ya domuzuna bir hikâye anlatacaktım*” (Abasıyanık, 3) Bu durum, hikâye ana karakterinin arkadaşına olan bağlılığını temsil etmektedir.

Her an ona bir şey katacağını, anlatacağını düşünen hikâye ana karakterinin yalnız hayatında yaşadığı mutluluğu göze çarpmaktadır. Kullanılan ikilemeler sayesinde ise yazar hikâye ana karakterinin dünyayı izlemesini ve yorumlamasını okuyuculara anlatmaktadır. Hikâye ana karakterinin yalnızlığını ve küçük şeylerden bile aldığı mutluluğu dostlarının değil dünyanın vermesi yaşadığı çaresizliğin göstergesidir. İnsanlar hayal kurarken yaşayamadıkları hayatları ve onu gerçek hayattan etkileyen uzamları hayal ederler ve kendilerine bir dünya inşa ederler. Hikâye ana karakterinin yalnızlığından dolayı dostlarla dolu bir hayal kurması ise yazarın okuyuculara hikâye ana karakterinin yalnızlığını aktarma biçimi olarak kullanılmaktadır. “*Ne yapalım? Güünün birinde dostluklardan, insanlardan ve hayvanlardan ve ağaçlardan ve kuşlardan ve çimenlerden yapılmış vazife hissiyle çarpan yüreklerle dolu bir alemde*

yaşayacağımızı düşünelim.” (Abasıyanık, 8) Yalnız bir insanın eğlencelerinden biri ise gökyüzünü, yer yüzünü ve dünyayı izlemektir. Uzamları izledikçe yaşadığı heyecan ve ihtişam ise hayallerine konu olmaktadır. Yazar, yalnızlığın getirisi olan bu olayı okuyuculara ikilemeler ile vermiştir. *“Şu çimenler. Şu bulutlar, şu kara kara, sarı sarı, kırmızı kırmızı, sarışın sarışın, esmer esmer geçen bulutlara bak!” (Abasıyanık, 6)* Yazar, hikâye ana karakterinin dost eksikliğini ve uzamdan dolayı olan büyülenmesini okuyuculara iç monolog ve ikilemeler ile aktarmıştır.

Yazar, “Alemdağ’da Var Bir Yılan” adlı öyküde yalnızlığın ana karakter üzerinde olan etkilerini iç monologlar ve sözcük tekrarı kullanarak okuyucuya sunmaktadır. Öykü alışılmışlığın dışına çıkıldığında, alışkanlığa duyulan yalnızlığı hikâye içinde işlemektedir. Kullanılan iç monologlar ise ana karakteri kendisi hakkındaki düşüncelerini okuyuculara aktarmaktadır. *“Sanki her akşam ben onunlaymışım gibi bir yalnızlık duyuyorum” (Abasıyanık, 23)* Bir diğer iç monolog kullanımı ise yazarın başka dünya insanları hakkında nasıl düşündüğünü okuyucuya aktarmak için kullanılmıştır. Herkesin olduğu ve sosyalliğin ön planda bulunduğu dünyayı görmeyerek yabancılaşıp yozlaşan hikâye ana karakterinin kapıldığı düşüncelere ve yalnızlık hakkındaki çıkarımlarına iç monolog kullanımı ile ulaşılabilmektedir. *“Yaldızlı karyolalarda çift yatanlar bile tek. Yalnızlık dünyayı doldurmuş. Sevmek, bir insanı sevmekle başlar her şey. Burada her şey bir insanı sevmekle bitiyor.” (Abasıyanık, 25)* Yazarın kullandığı *“Dünya ötedeydi” (Abasıyanık, 23)* söz öbeği, hikâye ana karakterinin kendisini bilindik dünyadan görmediğini yani farklı ve yabancı biri olarak gördüğünü okuyuculara yansıtmaktadır. Yabancı olan birey, toplumda yer bulmamakta ve yalnız kalmaktadır. *“Burada bir konsol, bir ayna, bir alçıdan gemici, bir yatak, bir ayna daha... Dünya ötedeydi. Gökyüzünde uçaklar vardı. İçinde yolcular vardı... Akşam simidi de çıkmıştı dünyada ... Odanın içini simitçinin sesi doldurdu. Dünya ötedeydi.” (Abasıyanık, 23)*

Öyküye yansıyan yalnızlık unsurları hayaller ve düşlerdir. Yalnız bir insanın yardımcısı olan düşler ve hayaller, hikâye ana karakterinde de gözlenmektedir. Kendisini bu şekilde tanıyıp eğlendirmeyi başaran ana karakter kendi benliğini sadece düşlerinde bulmaktadır. Bu durum ise yazarın iç monolog kullanımı ile açıklanabilir. “*Yılanla ben top kalemize girerken yana çekilip seyrediyoruz, Mızıkçılık ediyoruz.*” (Abasıyanık, 25) Hikâye ana karakterinin her zaman gitmediği yerlere girerkenki tutumlarını ve sonrasında gelen kendine güvenmeme durumunu iç monolog tekniği çözümlemektedir. Hikâye ana karakterinin hissettiği sosyal baskı ve özgüvensiz tutum, bilinmedik mekânda bilinmedik insanların içinde bulunmasından kaynaklanmaktadır. “*Buraya gelenler hep aynı müşteriler olmalı ki beni baştan aşağı bir süzdüler. Oturup bir kahve içmek bile cehennem azabı gibi olacaktı*” (Abasıyanık, 27) Duyguların okura aktarılması sırasında önemli bir rol alan iç monolog tekniği yoğun olarak kullanılmaktadır ve öykü ana karakterinin baskıdan dolayı hissettiği yalnızlık ve baskı duygusunun ele alınmasına yardımcı olmak için düşünceyi geliştirilme yolu olarak seçilmiştir.

Yazar, “Yalnızlığın Yarattığı İnsan” adlı öyküde başlıkta da verdiği gibi kalabalığın içinde yalnız kalan bir insanın ne hissettiğini okuyuculara aktarmayı amaçlamıştır. İç monolog ve diyalog kullanımı ile şekillenmiş duygu aktarımı okuyucu ile hikâye ana karakteri arasında gerçekleşmektedir. Yazar, ana karakterin arkadaşları arasında bile yalnız olmasını ve kaybolma durumunu diyalog tekniğinin kullanımıyla okuyucuya aktarmaktadır “*İçelim dedim, Öleceksin be, dedi. Öleceğim, dedim.*” (Abasıyanık, 13) Ölüm; bir canlı için yaşamın tamamıyla sona ermesi anlamına gelmektedir. Yazarın hikâye ana karakterinin diyalogunda bu sözcüğü onaylaması ise artık kaybedeceği bir değerinin olmadığını okuyucuya yansıtmaktadır, bu durum ise yalnızlığın hikâyeye yansımasıdır. Bir başka diyalog kullanımı ise hikâye ana karakterinin kaynağını bilmediği seslerden bile bir umut beklediğini ve bu umut ışığının var olma olasılığından bile mutlu olduğunu göstermek için kullanılmaktadır. Toplumda dışlanan ve kabul görmeyen ana karakterin yalnızlık olgusunun öyküde dışa vurumu olarak kullanılan umut

ışığını Sait Faik Abasıyanık okuyuculara iç monolog tekniğinin yardımı ile aktarmaktadır.

“Birisi karanlıkta adımı çağırdı. İshak, İshak, dedi. Cevap vermedim. Ses, onun sesi değildi.

Ama sonra belki arkadaşımın bir haber alırım diye: Ne var yahu? dedim.” (Abasıyanık, 16)

Hikâye ana karakterinin insanları karşısına alması ise iç monolog kullanımı ile okuyuculara yansıtılmaktadır. Bir dünyada insanları karşısına almak, o insanlar ile anlaşamamak, fikirlerin

çatışması ve yalnız kalmak anlamına gelmektedir. Yazar ise bu durumu hikâye ana karakterinin

bir karakteristik özelliği olarak ileri sürmektedir ve bu yüzden doğan yalnızlığı hikâyede ön

plana çıkarmaktadır. *“On binlere karşı birdim”, “Ben tek başıma. Milyonlar içinde tek başıma”*

“Yalnızlıktan başka nasıl kurtulunur? Yalnız ölmek mi? Hayır insanların içinde, milyonun

içinde iki ölü. Üç ölü. Dört ölü, beş ölü” (Abasıyanık, 19) Diyalog ve iç monolog kullanımı

sayesinde yazar yalnızlık kavramını hikâyede hikâye ana karakterinin karakteristik özellikleri

üzerinden ele almıştır ve toplumda farklı karakterde olan insanların dışlanmasını yalnızlığın

sebebi olarak okuyuculara aktarmıştır.

“Yani Usta” Sait Faik Abasıyanık’ın birincil kişi dilinden yazdığı ve yalnızlık olgusunu

okuyuculara uzam, diyalog ve iç monolog tekniğinin kullanımı ile aktardığı öykülerden

birisidir. Ana karakterin sahip olduğu birahane geçiş bu hikâyede uzam seçimi, alkol

bağımlısı ve yalnız insanların hayat rutini haline geldiği ve hayatı unutup alkol ile dışarıyı

izleyerek düşüncelere daldığı bir yer olarak göze çarpmaktadır. *“Birahanenin gedikli*

müşterileri vardır. Biri var; gelir, camın yanına oturur. Bir şişe madensuyu açtırır. İçine bir

duble, bir tek rakı döktürür. Bir tabak yemiş getirtir, bir böbrek ıskarası yaptırır, bazen de

omlet yer.” (Abasıyanık, 42) Ben anlatının öyküye kazandırdığı etmenlerden biri, karakterin

düşüncelerini doğrudan aktarmaktır. Öykü ana karakterinin tek başına oturup kendi kendine olan

konusmasını okuyuculara aktararak kendi hayatında kendisini nasıl gördüğünü ve düşünce

yapısını yansıtmaktadır. *“Ben mi ?.. Ben kocaman bir adamdım. Ne yalan söyleyeyim işim*

gücüm yoktu. Dünyada kimseciklerim yoktu” (Abasıyanık, 41) Ayrıca, duyguların ve

düşüncelerin okuyuculara betimlenmesi konusunda yardımcı olan iç monolog kullanımı ise öykü ana karakterinin yalnız kaldığı zamanlarda olan hislerini açık etmek için kullanılmaktadır. *“Yani Usta bana son defa bir çocukluk yapmıştı. Hoşuma gitti. Bir tuhaf oldum. Bir yalnızlık duydum. Halbuki ben tiyatroları hep yalnız seyreder, zevk alırdım. Tenha geceleri seçerdim. Paradilere çıkardım. O akşamki temsil kadar kötüsünü galiba bir daha seyretmeyeceğim.”* (Abasıyanık, 44) Sait Faik Abasıyanık’ın kullandığı uzam, diyalog ve iç monologlar ile öyküye yansıtılan yalnızlık duygusu okuyuculara betimlenmiştir ve toplumun bu yalnızlıktan kaçmak için bir çare olarak gördüğü alkolün ele alınması, uzam olarak birahane kullanılması ile okuyuculara aktarılmıştır.

III. YALNIZLIĞIN ORTAYA ÇIKARDIĞI DUYGULAR

III. I. ARAYIŞ

Yalnızlıktan doğan insan arayışı kitapta “Hişt Hişt!..” adlı hikayede okuyucuya iç monolog ve diyalog kullanımı ile verilmektedir. Yalnızlık, öykü ana karakteri tarafından sıra dışı olmayan bir duygu olarak görülmektedir. Çünkü zamanla bu duygu alışkanlığa dönüşmektedir ve alışkanlıklardan dolayı arkadan gelen bir “hişt hişt “sesinin bile ona yalnız olmadığını hatırlatarak mutlu ettiği görünmektedir. “Hişt “sesinin kaynağını anlayamayan, bu nedenle çevresinde bir insan olduğunu düşünen öykü ana karakteri yalnızlık duygusundan dolayı bir insan ya da arkadaş arayışı içine girmektedir. Yalnızlıktan çıkıp yeni bir arayışa atıldığı için bu mutluluğun kaynağının arayışını yazar, diyalog kullanımı ile sağlamaktadır. Yolda yürürken bile onun arkasında birinin “hişt” sesini çıkarmasını ve bu tanımlanamayan sesin kaynağının çevresinde olduğunu bilmek onu yalnızlık duygusundan, kimsesiz insan modeli çerçevesinden çıkarmaktadır ve o sesi çıkaran kişiyi aramaya başlatmaktadır. “Hişt” kelimesinin ise öykü ana karakterine yöneltilen bir söz olması kimliği belirsiz insanın öykü ona karşı bir ilgisinin olduğunu ve onunla konuşmak istemesini vurgulamak için kullanılmaktadır. Yalnız başına yolda yürürken ona seslenilmesi, onun yalnız olmadığını hissettirerek mutlu olmasını sağlamaktadır.

“Nereden gelirse gelsin dağlardan, kuşlardan, denizden, insandan, ottan, böcekten, çiçekten. Gelsin de nereden gelirse gelsin! Bir hişt sesi gelmedi mi fena. Geldikten sonra yaşasın çiçekler, böcekler, insanoğulları” (Abasıyanık, 82) Öykü ana karakteri yalnız ve çaresiz bir durumdadır ve ona bu sesi söyleyecek kimse olmadığını düşünmektedir. Bu yüzden farklı ses kaynakları arayarak sesi çıkaran nesneyi veya bireyi kendi içinde analiz etmeye çalışmaktadır. Yazar, iç monolog tekniği ile okuyuculara çaresizliği ve hiçliği aktarmaktadır. Çaresizlik ve hiçlikten doğan arayış duygusu ise öyküde iç monolog kullanımı ile işlenmektedir. İnsanların ona seslenmeyeceğini düşünmesi ise öykü ana karakterinin içinde bulunduğu yolda onun nasıl bir yalnızlık duygusuna bürünmüş bir birey olduğunu ve duygudan arınmak için olan arayışını okuyuculara yansıtmaktadır. *“Dönüp bakmak istedim. Belki de çok istediğim için dönüp bakamadım. Olabilir. Gökten bir kuş hişt hişt ederek geçmiştir. Arkamdan yılan, tosbağa, bir kirpi geçmiştir. Bir böcek vardır belki hişt hişt diyen.” (Abasıyanık, 79-80)* Yazar kullandığı iç monologlar ve diyaloglar ile hikâye ana karakterinin yalnızlık duygusundan kurtulmak için bir arayış içinde olduğunu ele almıştır.

III. II. ARKADAŞA BAĞLILIK

Yalnızlık kavramının arkadaşlık ilişkisi ile olan bağıntısını veren “Yalnızlığın Yarattığı İnsan” adlı hikâyede, yazar öykü ana karakterinin arkadaşlarının olmayışını ve bu arkadaş noksanlığının onun üzerinde yarattığı hislerini ele almıştır. Bu yüzden tek arkadaşı olan Panco’ya olan kuvvetli bir kaybetme korkusu hikâyede yer almaktadır. Öykü ana karakterinin kaybetme korkusu “tek” arkadaşının onu artık sevmeyip arkadaşlığını keseceğini düşünmesinden kaynaklanmaktadır. Yani yalnızlık aslında sevgiye olan gereksinimi de beraberinde getirmektedir. “Yalnızlığın Yarattığı İnsan“ öyküsünde ise arkadaşla bağlılık ve sevgiye duyulan gereksinim Panco ile öykü ana karakterinin üzerinden aktarılmaktadır. Öykü ana karakterinin tek arkadaşının Panco olmasından dolayı diğer insanlar ile bir arkadaşlığının bulunmaması, onu yalnızlık çıkmazına doğru sürüklemiştir ve bir sorun olarak bireyler

tarafından kabul görmeme durumu nedeniyle yalnızlık ve hüznün duygusu öyküdeki ana tema olmuştur. Çünkü yazarın tek arkadaşı olan Panco yanında değildir. Bu duygu aktarımı sırasında geçen diyaloglar ise yazarın topluma karşı olan konuşmalarını ve duygularını aktarmak için kullanılmıştır. *“Benim, yahu, benim, ben, arkadaşın, ben İshak demek için ağzımı açtım. Sinemanın ağır havası ciğerime su gibi doldu. Sustum. Kalktılar. Işıklı çarşılardan geçtiler. Ben arkalarından mahzun baktım. Yapayalnız kalmış gibi idim.”* (Abasıyanık, 17) Öte yandan tek gerçek arkadaşı olan Panco yazarın iyiliğini ve arkadaşlığını benimsemektedir. Zor durumda kalsa bile yardıma koşan ve aralarında çıkar ilişkisinin bulunmadığı Panco ile aralarında geçen diyaloglar da Panco’nun yazarla olan ilişkisinin öykü ana karakterinin tanıdıkları ile farklı olduğu ve aralarında arkadaşlık bağı olduğunu göstermektedir.

“- Olurum bazı bazı böyle, dedi.

- Bir yere girelim, dedim.

- Girelim, dedi. Girelim ama içmeyelim artık.

- İçelim, dedim.

- Öleceksin be, dedi.

- Öleceğim dedim.” (Abasıyanık, 13)

Fakat öykü ana karakterinin her zaman hissettiği yalnızlık ve kendini topluma ait hissedememe duygusu bu hikâyedeki karamsar tonun nedenidir. Yazarın yalnızlığı ve tanıdıkları arasındaki kötü ilişkinin nedeni Panco’ya olan bağılıktır ve Panco olmadan insanların yanında bile kendini oraya ait hissedememesi öyküde okuyuculara verilmiştir. Kendisini topluma ait hissedememe duygusunun öykü ana karakterine olan yansıması ise iç monologlar ile okuyucuya aktarılmaktadır. *“Kaybetmeden bulamadığımız bilemedin kaldır vur! Pencereden kim baktı. Neden baktı? Kapa gözlerini kapa. Ellerin büyüyor mu? Yok büyümüyor. Büyümüyor. Büyümüyor, büyümüyor, yaşasın. Ama acıyor, hayır acımıyor, yalan.”* (Abasıyanık, 18) Meyhane uzamı, arayış duygusunu betimlemek için kullanılmıştır. Yazar alkol ve meyhaneleri

ise bu dışı vurumu kendi içine atarak bir iyileştirici araç olarak görmektedir fakat sosyalleşmek için meyhaneye gitmek bile öykü ana karakterinin toplumun içine karışıp insanlar ile iletişime geçmesini sağlayamamaktadır çünkü kendisini Panco yanında olmadığı her an farklı bireyler ve farklı düşünceler ile karşılaşacağını düşünmektedir. *“O pasajdaki birahaneye yine gitsem. O masaya otursam o masaya. İnsanlar gelse otursa çift çift kadınlı erkekli. Ben tek başıma. Milyonlar içinde tek başıma.”* (Abasıyanık, 18) Bu nedenle öykü ana karakteri insanlar ile sosyal etkileşime geçemeyerek yalnızlık ve topluma ait olamama duygusunu pozitif bir döngüye sokar. Bunun sebebini Sait Faik Abasıyanık öykülerde sorunlardan doğan arkadaşla bağlılık olarak ele almıştır.

III. III. UMUT

Umut, insanların çaresiz kaldığı zamanlarda tutunacağı bir dal olduğu hissine kapılması ve o çaresizlikten bu dal ile kendisini çekip kurtarma olasılığına inanması olarak tanımlanabilir. Sait Faik Abasıyanık'ın öykü kitabında ise “umut” başlığı yalnızlık olgusundan kurtulmaya olan inanç olarak yer almıştır. Bu duygu, “Hişt Hişt!..” ve “Yalnızlığın Yarattığı İnsan” öykülerinde diyaloglar ile aktarmaktadır. “Hişt Hişt!..” öyküsünde geçen umut kavramı yazarın yalnızlıktan kurtulmak için ona seslenen kişiyi bulması olarak ele alınmıştır. Bu kişinin canlı ya da gerçek olması fark etmez ve bu durum öykü ana karakterinin çaresizliğini ve umudun gerekliliğini yansıtmıştır. *“Belki bir kuştur. Belki bir tosağadır. Belki de bir kirpidir. Belki de yakın denizden seslenen balık, bir canavardır. Karabataktır. Mihalaki kuşudur.”* (Abasıyanık, 82) Umut kavramı hayal gücünde var olan seslenmeler ile sağlanmıştır ve yazar umut duygusundan umutsuzluğa geçişi öykü kişinin bir insan ile iletişim kurduğunda diyaloglara yansıyan kelimeler ile dönüştürmüştür. *“-Hadi hadi yakaladım bu sefer seni, dedim. – Yok vallahi, dedi”* (Abasıyanık, 82) Umuduna yenik düşen öykü ana karakterinin kurduğu diyalog sırasında bahçıvanı sorgulaması ve negatif bir cevap alması onun umutsuzluğunun başlangıcı olarak öykünün kurgusunda yer almıştır. Bir sorun olarak iletişim kurmakta güçlük ve iletişimsizlik

bu öyküde işlenmiştir. “*Gelsin de nereden gelirse gelsin!..*” (Abasıyanık, 82) sesin bir canlıdan ya da cansızdan gelmesini artık umut olarak görmesi ise karakterin yalnızlığına bir işarettir. “Yalnızlığın Yarattığı İnsan” öyküsünde ise öykü ana karakterinin yalnızlığından doğan iletişim umudu göze çarpmaktadır. Yazar, bu iletişim umudunu öyküde olay akışına aktarmıştır ve çevreyi öykü ana karakteri için bir kuru kalabalık olarak işlemiştir. Bu nedenle öykü ana karakterinin arkadaşı olan “Panco yu bu kuru kalabalıkta bulmak için olan hevesini öyküye umut olarak yansıtmıştır ve bunu iç monolog kullanımı ile aktarmıştır. “*Caddelerdeydim. Binlere karşı birdim. On binlere karşı birdim. – Panco Panco diye haykırdım içimden.*” (Abasıyanık, 18) Sorun ise on binlere karşı bir olmasıdır. Bu yalnızlık, toplumun öykü ana karakterinin kabul etmemesinden gelir ve onu umuda bağlı kılar. Bir diğer işlenen yalnızlıktan kurtulma umudu ise ölümdür. Ölüm, her şeyin bitmesi ve kendini bir yoklukta hissetmek gibi tanımlanabilir ve bu durumda öykü ana karakteri için yalnızlıktan kurtulmanın çaresi olarak gösterilmiştir. “*Varsa ver bir lokma. Şu saate. Hiçbir şey ölüm gibi güzeldir.*” (Abasıyanık, 20) Toplumu, yalnızlardan oluşan ve yozlaşmış birliktelik geçiren insan topluluğu olarak tanımlayan yazar, öykü ana karakterinin topluma benzemesi fakat kimsenin birbirini kabul etmemesini öykü akışında yalnızlığı doğurucu sorun olarak işlemiştir. “*Yalnız yalnız. Bir kariyla yatarken bile yalnızlar.*” (Abasıyanık, 21) Öykü ana karakterinin yalnız kalıp diğer insanlar gibi olması umutsuzluğunu göstermektedir. Umut kavramının yalnızlıktan kurtulmak için bir yol olarak işlendiği bu öykü yapıtında nedenler öykü ana karakterleri üzerinden iç monolog ve diyalog kullanımları ile öykülere aktarılmıştır.

IV. SONUÇ

Sait Faik Abasıyanık, “Alemdağ’da Var Bir Yılan” adlı hikâye yapıtında öyküler arasında yalnızlık ile bir köprü oluşturarak okuyuculara birbirleriyle ortak bağlar biçiminde sunmuştur. Yalnızlığın yansımaları ise yazarın kullandığı karakter seçimleri, uzamlar ve anlatım teknikleri ile verilmiştir. Panco ve öykü ana karakterleri arasında bağ bulunan öykülerde diyalogların ve

iç monologların kullanıldığı görülmektedir. Çünkü dış etmen olarak görünen Panco'nun arkadaşlığı öykü ana karakterleri içerisinde içe vurulmuş bir yalnızlıktan doğan duygu yığını olarak geri dönmüştür ve bu durum iç monolog tekniği kullanılarak okura aktarılmıştır. Arkadaşa bağlılık duygusu öykülerde Panco'nun üzerinden toplumsal yapının öykü ana karakterini dışlaması sorunsalı sayesinde işlenmiştir. Öykü ana karakteri, Panco'dan başka bir arkadaş olmadığı için yalnızlığını gidermek için ona mecbur kalmıştır fakat o mecburiyet yine yalnızlığın öykü ana karakterlerinde yarattığı duygular olarak hikayelere yansımıştır. Diğer öykülerde ise toplumdan soyutlanma ve bununla gelen arayış duygusu ön plana çıkmıştır. Kaybettiği duyguları ve arkadaşları için arayış içinde bulunan öykü ana karakterleri, yalnızlıklarını gidermek için çabalamaktadırlar. Yazarın kullandığı anlatım teknikleri ise okuyuculara bu duygu arayışının kurgusunu daha etkili sunabilmek için kullanılmıştır. Dış etmenlerin ise buradaki etkisi, arayışın öykü ana karakterlerinin çevreyle ilişkisinin bir sonucu olmasıdır. Çünkü içinde yaşadığı yalnızlık duygusunu öykü ana karakterleri dışarıdan gelecek bir yardım ile nötrlemek istemektelerdir, yazar bu durumu diyaloglar ile okuyuculara aktarmaktadır.

Dış etmenlerden etkilenen öykü ana karakterlerinin arayış zamanında olan umut duygusu, öykü yapısında geçen bir diğer yalnızlığın yarattığı duygu olarak göze çarpmaktadır. Umut ışığı olduğunu düşünen ve yalnızlığını bitirmek için dış etmenlere kulağını veren ve anlamaya çalışan öykü karakterlerinin sonunda boş bir elle tekrar umutsuz ve yalnız kalması ise uzam, diyalog ve iç monolog ile öykülerde yer bulmuştur. Öykülerde aktarılan yalnızlık duygusu ve yalnızlığın yarattığı duygular toplumun öykü ana karakterlerini kabul etmeyerek dışlaması olarak ele alınmıştır. Bu tez çalışması yapıtta dış etmenlerin yalnızlık duygusu üzerindeki rolünü incelemiştir fakat bu soru yapıtta karakterlerin iç dünyasının dış dünyaya vurumunun yalnızlıklarını nasıl etkilediği şeklinde geliştirilerek yeni bir araştırma sorusu olabilir.

V. KAYNAKÇA

Abasıyanık, Sait Faik. *Alemdağ'da Var Bir Yılan*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınlar, 2015.

“Yalnızlık Ve Yaşam.” | "Aradığımız Gerçek,Yüzlerimizde Saklıdır...", 11 Feb. 2016, www.halimaltinisik.com/yalnizlik-ve-yasam/.